

הכנסת התשע-עשרה

יוזם: חבר הכנסת דב ליפמן

פ/19/1997

הצעת חוק הסכם קדם נישואין, התשע"ד–2013

- מטרה 1. מטרת חוק זה לקדם נישואין המושתתים על כבוד הדדי ועל שוויון בין המינים ולמנוע סרבנות גירושין באמצעות חתימת בני הזוג על הסכם קדם נישואין.
- הסכם קדם נישואין 2. (א) הסכם קדם נישואין הוא הסכם הכולל הוראות שמטרתן לאפשר לבני זוג נשואים המעוניינים בכך לסיים את קשר הנישואין בכבוד ולמנוע סרבנות גירושין, בין היתר, בדרכים אלה:
- (1) איסור התנית סיום הנישואין בעניינים נלווים, לרבות משמורת הילדים, מזונות הילדים, חינוך הילדים, ענייני ממון וסמכויות שיפוט (בחוק זה – עניינים נלווים);
- (2) הבהרה כי אי הסכמה לתנאים או לדרישות בעניינים הנלווים לא תיחשב כשלעצמה כסרבנות גירושין;
- (3) קביעת תמריץ כספי שישלם בן זוג סרבן לבן הזוג המבקש לסיים את הנישואין עד לסיום הנישואין בפועל.
- (ב) הסכם קדם נישואין יכול לכלול הוראות גם בעניינים אלה:
- (1) הסדרה שוויונית של יחסי הממון בין בני הזוג כמשמעותה בחוק יחסי ממון בין בני זוג, התשל"ג–1973¹;
- (2) משמורת ילדים ומזונות ילדים.
- (ג) הסכם קדם נישואין לא יתנה על הוראות הדין בעניין סמכות השיפוט ולא יכלול הוראות הקובעות סמכות שיפוט בלעדית.
- (ד) הסכם קדם נישואין בין בני זוג ושינוי של הסכם כזה יהיו בכתב.

¹ ס"ח התשל"ג, עמ' 267.

3. חתימה על הסכם קדם נישואין לפני הנישואין
- (א) במועד רישום בני זוג לנישואין במועצה הדתית יימסר לבני הזוג מידע בעניין חתימה על הסכם קדם נישואין ונוסחים לדוגמה של הסכמי קדם נישואין, כפי שיקבע שר המשפטים בתקנות, באישור ועדה משותפת של ועדת החוקה חוק ומשפט והוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת.
- (ב) חתימה על הסכם קדם נישואין לפני הנישואין או בשעת עריכתם, טעונה אימות של רושם נישואין או נוטריון לפי חוק הנוטריונים, התשל"ו-1976² או אישור בבית המשפט לענייני משפחה (להלן – בית המשפט) או בבית הדין הדתי שלו סמכות השיפוט בענייני נישואין וגירושין של בני הזוג (להלן – בית הדין).
- (ג) רושם הנישואין, הנוטריון, בית המשפט או בית הדין יאמתו או יאשרו את ההסכם, לפי העניין, לאחר שנוכחו כי ההסכם הוא הסכם קדם נישואין כמשמעותו בסעיף 2 לחוק זה וכי בני הזוג עשו את ההסכם בהסכמה חופשית ובהינכם את משמעותו ואת תוצאותיו.
4. ויתור על הסכם קדם נישואין
- (א) בני זוג שבחרו שלא לחתום על הסכם קדם נישואין לפני הנישואין או בשעת עריכתם, יחתמו בפני רושם הנישואין על טופס ויתור בנוסח שקבע השר בתקנות (בסעיף זה – ויתור), באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת; רושם הנישואין יאמת את טופס הויתור לאחר שנוכח כי בני הזוג ויתרו כאמור בהינכם את משמעות הויתור ואת תוצאותיו.
- (ב) אין בויתור לפי סעיף זה כדי לפגוע בזכויות של כל אחד מבני הזוג לפי כל דין.
5. אישור הסכם קדם נישואין ושינוי לאחר הנישואין
- (א) חתימה של בני זוג נשואים על הסכם קדם נישואין ושינוי של הסכם כאמור טעונים אישור בית המשפט או בית הדין.
- (ב) האישור לא יינתן אלא לאחר שנוכח בית המשפט או בית הדין, כי ההסכם הוא הסכם קדם נישואין כמשמעותו בסעיף 2 לחוק זה וכי בני הזוג עשו את ההסכם או את השינוי בהסכמה חופשית ובהינכם את משמעותו ואת תוצאותיו.
6. תיקון חוק הנוטריונים
- בחוק הנוטריונים, התשל"ו-1976³, בסעיף 7(11), אחרי "בין בני זוג" יבוא "או הסכם קדם נישואין".

² ס"ח התשל"ו, עמ' 196.

³ ס"ח התשל"ו, עמ' 196.

דברי הסבר

התלות ההדדית של בני זוג אחד ברצונו של השני בהליך הגירושין על פי הדין הדתי, עלולה להביא להתמשכות הליכי הגירושין ולסחטנות של אחד מבני הזוג את רעהו. מטרת הצעת חוק זו היא למנוע תופעה שלילית זו ולהסדיר מראש את יחסי בני הזוג בעת משבר עתידי, באמצעות חתימה על הסכם קדם נישואין.

הסכם קדם נישואין הוא הסכם הנחתם טרם הנישואין או אחריהם ועוסק במניעת סרבנות גט. למרות הוכחת יעילותם של הסכמי קדם נישואין במניעת סרבנות גט, זוגות רבים נמנעים מלחתום עליהם. לפיכך, מוצע כי ההסכם יקבע כנורמה בחוק, כאשר בני הזוג יוכלו לבחור את ההסכם הרצוי להם, בתנאי שהוא כולל את ההוראות הבאות: איסור התנית סיום הנישואין בעניינים הנלווים לנישואין (משמורת הילדים, מזונות הילדים, חינוך הילדים, ענייני ממון וסמכויות שיפוט וכדומה); הבהרה כי אי הסכמה לתנאים או לדרישות בעניינים הנלווים לא תיחשב כשלעצמה כסרבנות גירושין; קביעת תמריץ כספי שישלם בן זוג סרבן לבן הזוג המבקש לסיים את הנישואין עד לסיום הנישואין בפועל. בני הזוג רשאים לכלול בהסכם קדם הנישואין גם הוראות הנוגעות להסדרה שוויונית של יחסי הממון בין בני הזוג, משמורת ילדים ומזונות ילדים. עוד מוצע לקבוע כי הסכם קדם נישואין לא יתנה על הוראות הדין בעניין סמכות השיפוט ולא יכלול הוראות הקובעות סמכות שיפוט בלעדית.

על פי המנגנון המוצע, בבואם של בני זוג להירשם לנישואין יציע להם רושם הנישואין לחתום על הסכם קדם נישואין בנוסחים לדוגמה שיקבעו על ידי שר המשפטים בתקנות, באישור ועדה משותפת של ועדת החוקה חוק ומשפט והוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת. בני הזוג יוכלו לבחור נוסח הסכם קדם נישואין אשר תואם את השקפת עולמם. במידה שבני הזוג יוותרו על זכותם לחתום על הסכם קדם נישואין, הם יידרשו לחתום על טופס ויתור אצל רושם הנישואין. מוצע להבהיר כי חתימה על ויתור במקרה זה לא תפגע בזכויותיהם לפי כל דין.

אישור או אימות ההסכם ייעשו על ידי רושם נישואין, נוטריון, בית המשפט לענייני משפחה או בית הדין הדתי, בהתאם למודל הקיים בחוק יחסי ממון. חתימה של בני זוג נשואים על הסכם קדם נישואין ושינוי של הסכם כאמור יאושרו על ידי בית המשפט או בית הדין. אישור או אימות ההסכם או שינוי בו יעשו לאחר שהגורם המתאים נוכח כי ההסכם הוא אכן הסכם קדם נישואין, כמשמעותו בחוק המוצע, וכי בני הזוג עשו את ההסכם בהסכמה חופשית ובהבנם את משמעותו ואת תוצאותיו. אין בהסדר המוצע משום קביעת סמכות בנושא סמכות הדיון בגירושין או בעניינים הכרוכים בתביעת הגירושין, ואין בה משום פגיעה בסמכותם ובריבונותם של בתי הדין הדתיים. בנוסף, הצעה זו אינה סותרת את ההלכה. ההצעה מסדירה בחוק נוהג קיים של חתימה על הסכמי קדם נישואין, בדומה להסדרה הקיימת בחוק יחסי ממון.

ההצעה נוסחה בסיוע ארגון "מבוי סתום" למען נשים עגונות ומסורבות גט וארגון "נעמת". הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת התשע-עשרה על ידי חברי הכנסת אורלי לוי אבקסיס ורוברט אילטוב (1638/19/פ).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ' בטבת התשע"ד – 23.12.13